

DE FAMILIE BENOIT EN HET VLAS (dl. IV)

Frans en Filip Benoit

Hoofdstuk V : De grote en langdurige crisis

Plots, als een donderslag bij blauwe hemel kwam de crisis op. Het was het klassieke scenario van altijd. De financiële sector stortte met één klap volledig in. Daarna volgde de economische crisis en vele fabrieken vielen stil. Velen waren geruïneerd en vervoegden de massa werklozen. Ook de vlassector leed geweldig onder de crisis. Vooral de eigenwerkers die noch roterij noch zwingelturbine bezaten waren getroffen. De rotersbazen langs de Leie konden de crisis gemakkelijker overleven, omdat het ook landbouwers waren. De firma Benoit Gebroeders als zelfstandig bedrijf had het moeilijk in de crisistijd. In het bijzonder voor het betalen van de lonen van de arbeiders en de eigen lonen. Maar de gebroeders leefden sober en hadden een grote tuin waaruit ze veel groenten en aardappels haalden. Dit was natuurlijk ver van voldoende, vooral omdat er van de vier gezinnen drie waren met opgroeiende kinderen die allen gevoed en gekleed moesten worden. Er was wel één groot voordeel wat betreft de aankoop van ruw vlas, want vanaf 1930 gaf de Franse regering een premie van ca. 0,50 frank voor allen die hun vlas naar België exporteerden. Zodoende was het ruw vlas zeer goedkoop en was de voornaamste kost eigenlijk het vervoer en het aandeel van de commissionaris (tussenpersoon). Zo kocht vader in 1930 een grote partij van ongeveer 300.000 kilo vlas voor 0,0 frank, gratis dus. Dat was in Orly waar nu een groot vliegveld is. Maar niettegenstaande deze gunstige aankoop konden zij voor geen frank verkopen en moesten zij al het verwerkte vlas stockeren tot betere tijden. Het huis van nonkel Emiel diende dan tijdelijk als opslagplaats. Er waren boven in zijn huis drie slaapkamers vrij en die werden volgepropt met gezwingeld vlas, wachtende op betere tijden. Dus voor de inkoop en verkoop was alles geregeld. Omdat ze in die jaren altijd Frans vlas verwerkten, kostte de inkoop bijna niets. Het zaad en de klodden konden ze verkopen om de kleine onkosten en daguren te betalen. En omdat ze hun electriciteit zelf produceerden, hadden ze geen dure elektriciteitsrekeningen te betalen. Alle electriciteit voor de turbine, de bootmachine en de boorputten werd door de stoommachine geproduceerd en daar werd gestookt met de eigen lemen.

Voor hun eigen onderhoud waren ze zeer zuinig en kochten weinig kleren en ondergoed. De druivenserre werd omgevormd tot hennekot. Ze kweekten veel kiekens en hadden veel leghennen. Dat alles gaf een bijkomende revenu voor de gezinnen: Adolf (vier kinderen), Jan (vier kinderen) en Achiël (twee kinderen). Vader Adolf deed er nog een handeltje bij. Hij was goed thuis in Nederland en kocht er plantaardappelen. Hij kon die hier aan een redelijke prijs verkopen en haalde toch een mooie bijverdienste uit. Dat was nodig, want in die jaren (1930 t.e.m. 1932) waren zijn drie zonen in een dure kostschool in Malonne ver in het Walenland. Mijn vader schreef ons toen regelmatig ontroerende brieven, waarin hij ons vermaande goed te studeren want die zware kosten waren bijna niet te dragen. In die troebele jaren kwamen toch enkele voortekenen dat er betere tijden op komst waren. Vader, die een gewisse flair had, voorzag dat hij zich stilaan moest losmaken van de firma Benoit Gebroeders. Zo zaaide hij reeds voor eigen rekening in de Vexin (het noorden van het departement van de Eure en het zuidelijk deel van het departement van Seine-Maritime). Dat was een goede landbouwstreek met veel Vlaamse boeren. Eerst had hij

V.l.n.r.: Paul van Jans, Marie-Louise van Jans, Robert (†) van Adolfs, Agnes van Jans en Paul (†) van Adolfs

een partij gekocht in Lilly (ca. 45 km ten oosten van Rouen), het dorp waar de Wallecans woonden. Later hebben wij een grote vriendschapsband gehad met die familie. Daarna zaaide hij ca. 20 ha vlas in 1933 - het laatste jaar van de crisis - bij de familie van Praet, ook een Vlaamse boer. Ook bij een grote Franse herenboer Toutain, die kolonel was bij het Frans leger en heel graag gezien was door mijn vader. Het vlas was goed gelukt, mooi van lengte en goudgeel van kleur, omdat het goed gerijpt was in een zonnige zomer. Nog nooit was de slijttijd zo vlot verlopen en vader kon al het vlas laden nog voor de fête nationale van 14 juillet. Zonder aarzelen pachtte hij het jaar daarop nogmaals een twintigtal ha bij die twee boeren samen. En wederom was het een goede groeite, maar wel wat zwaar en groener door de regenachtige zomer. Dat was in het jaar 1934 en ik was toen in Malonne op kostschool. Op het einde van de tweede trimester werd ik ernstig ziek. Ik had gewrichtsreuma die veel pijn veroorzaakte, zodat ik mijn studies moest onderbreken. Na een herstelperiode van een maand mocht ik het bed verlaten en werd ik onmiddellijk ingeschakeld in het bedrijf. Ik vervoegde in juni de slijters en ging zo direct van de schoolbanken in het werkelijke leven.

Hoofdstuk VI : De periode tussen de twee wereldoorlogen

Nu waren er echter twee bedrijven, nl. de grotere firma Benoit Gebroeders met Jan, Emiel en Achiël en anderzijds de firma Adolf Benoit en zonen. Maar ze werkten heel goed samen en verdeelden de ruimte in de schuur, alsook het gebruik van de rootputten en machines. Er werd voor iedere bewerking een tijd aangegeven en zo bleven de onkosten beperkt voor iedereen.

In 1935 konden we door toedoen van Karel Ghekiere een partij of drie huren, samen ongeveer 27 ha. bij Paul Bedoret, een grote boer met een boerderij van wel 300 ha. Op die

boerderij werden dat jaar wel 75 ha. vlas gezaaid. Het was mijn eerste vlascampagne die ik alleen moest runnen. Het verliep heel vlot en we kochten er zelfs nog een paar stukken bij van ongeveer 10 ha samen. Een eerste partij bij Mr. Jozef te Bienne-lez-Happart (Lobbes, Henegouwen) en een tweede in een kasteelhoeve van Leers-et-Fosteau niet ver van Thuin. Alles samen 37 ha vlas, wat voldoende was voor het volgend jaar. Maar we vonden het wat ver en de volgende jaren naderden we naar de streek van Doornik. Het was ook een goede vlasstreek, maar met kleinere partijen en veel meer concurrentie van kleinere vlassers. Het was een goed vlasjaar en we verdienden er goed aan, dus bleven we het volgende jaar in die streek. Het was een jaar dat we zeer laat konden zaaien door een lange regenperiode in april. Daardoor was het vlas licht, zo ongeveer 6.500 kilo per ha. Door de snelle groei in mei was het licht en bevatte het weinig vezel. Dat jaar werd ook gekenmerkt door een grote bloei in de vlasnijverheid. Het geld was gemakkelijk verdiend zowel voor de werknemers als voor de bazen. Zo kon een arbeider die in Frankrijk werkte, in een paar jaren een eenvoudige werkmanswoning bouwen, want daar waren de lonen dubbel zoveel als hier in België. Wij bouwden ook dat jaar een grote hangar van 50 op 30 meter en 11 meter hoog. Er kon gemakkelijk een miljoen kilo ruw vlas in. De hangar was gans omringd met gemetste zenderstenen en een betonnen vloer. Alles in de bouwsector was dan zeer goedkoop. De hangar kostte maar 200.000 frank. Hij heeft er 73 jaar gestaan. Na het vlas heeft hij voor allerhande zaken gediend, o.a. voor het stapelen van oud papier door André Benoit.

Frans Benoit als soldaat

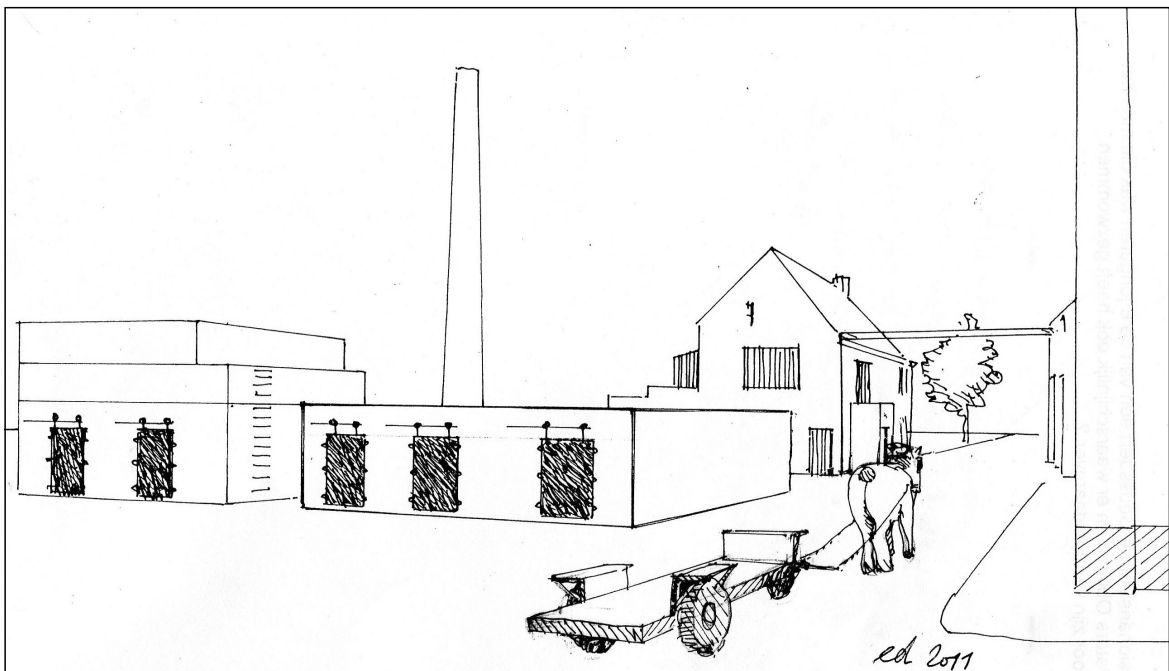
In het jaar 1938 werd ik soldaat op 3 januari en samen met drie dorpsgenoten trokken wij op naar het vierde linieregiment in Brugge, waar wij voor 27 maanden gekazerneerd werden. Zodoende werd ik op inactief gesteld in het vlasbedrijf en werd er vervangen door mijn broer Paul. Zo komt het dat ik niet zoveel weet van die periode.

Vader had door toedoen van een Franse *courtier* een grote partij vlasland gehuurd in Rozoy-sur-Serre (Aisne) vlak bij de Franse Ardennen. Het was ongeveer 20 ha en was goed gelukt en werd in het najaar met grote camions naar de roterij gebracht. Deze slijttijd heb ik dus niet meegemaakt en het was mijn broer Paul die alles beredderde. Hij heeft dat zeer goed gedaan, misschien wel beter dan ikzelf, denk ik soms. Het jaar daarop, in 1939 dus, werd gekenmerkt door het bouwen van tien nieuwe rootputten en twee waterreservoirs. Dat verdubbelde de verwerkingscapaciteit. Wij kregen drie rootputten voor de firma Adolf en zonen en konden dus ca. 600.000 kilo vlas

verwerken. Wij zaaiden nog altijd een dertigtal ha. en kochten nu ook veel afgerepeld vlas in Groningen. Zo geraakten wij stilaan in de oorlogsjaren die door de mobilisatie een heel aparte sfeer gaven aan gans het openbaar leven en aan de vlascommerce in het bijzonder.

De eerste rootputten begin jaren twintig

De rootputten ca. 1960, gezien vanuit de zelfde hoek als bovenstaande foto
(Tekening Etienne Ducatteeuw)

Onderaan het kruispunt "De Barakke", erboven de woningen van respectievelijk de familie Descheemaeker en dokter Gerard Debode. Achter die huizen de daken van de firma Nuyttens, de huidige firma De knudt langs de De Cassinastraat. Op het kruispunt van deze straat en de Roterijstraat staat het vlasbedrijf Benoit. Links boven het tracé van de Stationsstraat, de kronkelende Gaverbeek en de meubelzaak "Gaverzicht". Helemaal bovenaan lopen er buizen over de Stationsstraat, dit naar aanleiding van het opspuiten van zand voor de aanleg van de toenmalige E3.

(A.L.D., foto nr. 8804 van herfst 1969)

Hoofdstuk VII : De oorlogsjaren 1940-1945

Ik ben dus het eerste oorlogsjaar soldaat geweest tot 28 mei 1940. Na een paar weken mij koest gehouden te hebben, begon het nieuwe leven in oorlogstijd. Wij zijn dan door toedoen van een zekere Gerard Deylgat uit Kuurne in de streek van Maubeuge beland en hebben daar tot lang na de oorlog vlas gezaaid en gekocht. Nederland als aanvoer van ruw vlas was uitgeschakeld door de oorlog en nu moesten we wel verplicht alles zelf zaaien en dat deden we dan ook. Om het risico te spreiden, zaaiden we een deel in Henegouwen en een deel in Frankrijk.

In de vier oorlogsjaren was het vlas goed gelukt en we verdienden goed onze boterham. In het najaar van 1940 kochten we verder nog 150.000 kilo vlas in de Normandier en in de Eure, de beste vlasstreek van de wereld. Door de natte zomer was het echter bescheiden vlas, dat door de oorlogsomstandigheden niet verkocht was geraakt. Daarbij kochten we nog in het departement Vexin van de Eure nog eens 60.000 kilo bij de familie Wallecan in Lilly en bij nog een andere boer wiens naam ik vergeten ben. Zodoende konden wij de periode van de oorlog rustig doormaken. Het front was verschoven naar Rusland en in gans West-Europa was het oorlogsgeweld geluwd. Deze manier van bevoorraden bleef zo de ganse oorlog. Maar de afzet van verwerkt vlas was een ander paar mouwen. We waren verplicht alles af te leveren aan de Duitsers. Maar Hitler werd aan alle kanten bedrogen door de Vlamingen, De Joden van het Germanenvolk.

Linksboven: Paul van Jans
 Rechtsboven: Paul van Dolfs
 Linksonder v.l.n.r.: André, Paul van Jans en Robert
 Rechtsonder: Paul van Jans

Hier in deze streek was er een echte parallelle markt van werktuigen. Eerst en vooral werd er zo weinig mogelijk geleverd aan de vijand. Een deel van het gezwingeld vlas verdween onder de tassen ruw vlas tot na de oorlog en een ander deel vond zijn weg op de zwarte markt om *bachen* te weven. Het lijnzaad vond dan zijn weg bij geheime persers,

die er zwarte zeep van maakten. De lijnzaadkoeken werden gebruikt om varkens te voeden. De streek was ook bekend voor zijn tabak, nl. de *Fleur d'Harlebeck*. Dat was een derde echte tabak en twee derde gedroogde bietenbladeren. Daarbij bestond er nog een apart marktje van zegeltjes. Alles was gerantsoeneerd zowel de eetwaren als de kleren en de schoenen. Benzine was totaal onvindbaar vanaf de eerste winter. De auto's waren meestal opgeëist en de camions reden op houtskool. Alzo heb ik vier jaar lang al ons vlas gehaald uit Frankrijk met camions die reden op houtskool. De enige vervoermiddelen waren de trein, de tram en de fiets. Na een paar jaar was het zeer moeilijk om nog een fietsband te vinden, vooral de binnenbanden. Maar een Vlaming trekt altijd zijn plan en weldra waren nagemaakte velobanden te krijgen die bijna even goed waren als de echte.

Zo verliep de oorlog, maar bij de landing in Normandië op 6 juni 1944 brak het oorlogsgeweld weer los. Op 15 september waren we bevrijd van de Nazi's. Het was een zeer woelige periode, want de weerwraak van de bevolking tegen al wie meegeheuld had met de bezetter was vreselijk. Ook wij kregen ons part aan tegenslag. Het meest nog door het in brand steken van vlas in Frankrijk door de weerstand aldaar. Maar nog erger was het in Zeeland, waar we het laatste jaar van de oorlog 30 ha hadden gezaaid. Daar waren al de polders onder water gezet door de Duitsers om de opmars van de bevrijders te vertragen. Al onze mijten stonden een meter en een half onder water. De nog droge delen waren aangeslagen door de Nederlandse regering.

Hoofdstuk VIII: De gelukkige jaren (1945-1950)

De euforie veroorzaakt door de bevrijding duurde enkele jaren. Eerst was er mijn huwelijk met Francine Deknuddt. De opeenvolgende geboorten en de bouw van een schoon huis in de Braamakkerstraat 14. We hadden een grote tuin van ca. 2.300 m². De vlaszaak bloeide

Ons huwelijk op woensdag 12 september 1945

verder, weliswaar was de grote vooruitgang wat geluwd. Het was meer consolideren dan uitbreiden. We kochten nog enkele jaren ons meeste vlas in de streek van Maubeuge of zaaiden bij Pierre Traen, André Blyan en de gebroeders Nottégem. Dan begonnen we ook vlas te kopen in de Westhoek nabij Poperinge met Jef Horwenaegel en in de streek van Doornik, Leuze en Ath.

Een grote nieuwigheid na de oorlog was de repelmachine met ingebouwde lijnzaadmolen. Het eerste model was reeds veel productiever dan de bootmachine van vóór de oorlog. Wat later kwam nog een beter model met twee ingebouwde repelhamers en een nog betere lijnzaadmolen. De productie werd nog eens verdubbeld. Maar alles moest nog opgebonden worden met de hand en dat was een tamelijk lastig werk. Er waren een vijftal mannen nodig om gelijke tred te houden met de repelmachine. Wat later kwam er ook een mechanische binder bij de repelmachine, dezelfde zoals op verschillende landbouwmachines, o. a. de slijtmachines. Daardoor spaarden we vier man, want een man kon gemakkelijk de bundels verwijderen en tevens het zaad en kaf stapelen.

Een andere nieuwigheid was bij de zwingelmachine. Voorheen waren drie mannen nodig voor het insteken van het vlas, nl. een om de bundels op de tafel te leggen, een om het vlas te spreiden in een dunne laag en een om het vlas in te steken. De firma Depoortere maakte een nieuw systeem dat het insteken mechaniseerde en we noemden dat *het ventje*, omdat het een man verving.

KONSTRUKTIE WERKHUIZEN <i>Richard en Julien Depoortere Gebr.</i> GENTSCHÉ STEENWEG, 53 -- BEVEREN-LEIE-BIJ-KORTRIJK TELEFOON HARELBEKE: 388 HANDELSREGISTER KORTRIJK: 2410 en 3250 POSTCHECKREKENING: 434662 BIJZONDERHEID VAN AUTOMATIEKE VLASBREKERS EN ZWINGELMACHIENEN GEREVETEERD STELSEL	
den 31-12-1933	
<i>M. Benoît Gebroeders Deerlyk</i>	<i>Debet</i>
voor werk en levering van hetgene volgt: N ^o 24	
<i>1 stukel gemaakt</i>	4 10
<i>1 asse 40-45 m lang</i>	92 50
<i>3 hele lussens 40-</i>	225 00
<i>1 kopsling 40</i>	44 00
<i>3 supports</i>	45 00
<i>3 schroeven</i>	60 00
<i>plaat voor stofmolen</i>	64 00
<i>4 arms van zwingelmachine vernieuwt</i>	20 00
<i>4 bouten 12-4</i>	2 00
<i>4 lussen van rieme</i>	95 00
<i>stukken van trammel molen vernieuwt 4 molen</i>	22 50
<i>2 vetpotten N° 3</i>	4 00
	683 00
<i>Volloren</i>	1230
<i>June 250 %</i>	70630

Tenslotte werd ook het zwingelen van de krotten gemechaniseerd door de firma Depoortere. Dat was een zeer vuil werk als dat met de hand moest gebeuren en we hebben dat dus ook gekocht in die tijd.

In het jaar 1948 kochten wij een gloednieuwe turbine bij de firma Depoortere voor de som van 209.000 frank. Ik heb de factuur bij mij liggen en daarop staat de datum 15 januari 1948. De capaciteit was bijna het dubbele van de oude turbine die we in 1930 hadden gekocht voor 22.000 frank. Ze heeft 18 jaar goede dienst gedaan en werd afgebroken voor oud ijzer. Zo was de modernisering

rond. Met de warmwaterroterij en onze nieuwe zwingelmachine konden we ongeveer twee miljoen kilo vlas verwerken, waardoor we bij de grote vlasbazen van de Leiestreek behoorden. Het had allemaal een bom geld gekost, maar door de samenwerking van de gebroeders was het financieel gemakkelijk te dragen. Daarbij was ik nog vergeten dat we in 1946 een Fordson tractor kochten voor 80.000 frank. Tegelijk hadden we toen een paar grote aanhangwagens gekocht.

Michel Depoortere bij het borstbeeld van zijn vader Richard, die samen met zijn broer Julien het bedrijf heeft opgericht
(A.L.D., foto van 09.11.2011)

Zodoende was de modernisering rond en konden de twee firma's in optimale omstandigheden werken. Maar er moest natuurlijk in verhouding tot de verwerkingscapaciteit veel vlas aangekocht worden. Na enige tijd trok Emiel zich terug uit de zaak en liet alles over aan de gebroeders. Ietwat later volgde ook Achiel zijn voorbeeld. Zijn enige zoon Gustaaf had ondertussen een olieslagerij gekocht in Frankrijk. Achiel verhuurde eerst zijn deel in de gebouwen en in het gebruik aan Jan en Adolf voor een schappelijke prijs. Maar door bepaalde omstandigheden verkocht hij zijn volledig deel aan mij. Zo werd ik eigenaar voor een derde plus nog mijn erfdeel van Adolf, mijn vader. Zo begon ik wat later voor mijzelf te zaaien. Maar we waren toen niet kapitaalkrchtig genoeg om voor vijf rootputten vlas te kopen of te zaaien voor eigen rekening, want dat was samen een miljoen kilo ruw vlas. Daarom verhuurden we twee rootputten aan de gebroeders Praet en de gebroeders Putman. In de eerste jaren waren de lemen duur en werd de verhuurprijs verrekend in lemen. Wij zaaiden ongeveer 30 ha. en kochten heel wat vlas aan landbouwers in de streek: Deerlijk, Harelbeke, Beveren-Leie en Ingooigem. Wat later kochten we weer vlas in Groningen en in de streek van Poperinge en ook in het Veurnse. De groeite vlas van 1949 was zeer goed: gemakkelijk te bewerken, schoon recht, wel een meter lang en met een schone kop zaad. Daarentegen waren de vlasprijzen dan nogal laag, zodat we er niet veel aan verdienden. Er heerste een soort laagconjunctuur bij alle grondstoffen. Misschien was het door de koude oorlog, weliswaar zonder bloedvergieten maar met veel ellende. De spanningen tussen Oost en West liepen hoog op en men vreesde meer en meer voor een gewapend conflict. Zo geraakten wij aan het jaar 1950 met wat sombere vooruitzichten. Wij werkten voort zoals gewoonlijk, maar zonder veel enthousiasme en beroepsvreugde.

Hoofdstuk IX: De oorlog met Korea

In het jaar 1950 werd de internationale toestand zo gespannen dat er een oorlog uitbrak in Korea. Langs de ene zijde de communisten in Noord-Korea en de Amerikanen in Zuid-Korea. Daardoor stegen de grondstofprijzen tot ongekennde hoogten, ook het vlas. Vooral het gezwingeld vlas en de krotten verdriedubbelden in prijs in een korte tijdspanne. Maar dat jaar hadden we niet zoveel vlas aangekocht. We hadden dan wel veel liquide geld. Door een toeval hoorden we dat een zekere Vanwijnsberghe in de Eure nog veel vlas te koop had. Ik reed daar onmiddellijk naartoe en kocht er 25.000 kilo strovlas voor een kleine prijs dan nog. Ik keerde dezelfde dag weer naar huis. De nieuwe situatie was daar nog niet doorgedrongen. De oorlog duurde voort en het jaar daarop hebben wij al dat vlas verwerkt. Alles was duur: het gezwingeld vlas, de krotten en zelfs de korte vezels (*piep*). Het geld stroomde binnen zoals nooit te voren en weldra hadden we twee rekeningen bij de Kredietbank van ieder een miljoen. We gingen zelfs nog elders roten, o.a. bij de gebroeders Vandoorne.

Nu stegen ook de prijzen van het ruw vlas, maar iedereen wilde zich zoveel mogelijk indekken en ik trok naar Groningen en Friesland en kocht er 500.000 kilo gerepeld vlas. Dit werd ons bijna fataal, want na verloop van tijd stortten de prijzen in en kwam de waarde van onze aankoop in een klap op de helft en stonden we in 1953 voor dezelfde toestand als het jaar voorheen.

In hetzelfde jaar 1953 kocht ik een nieuwe slijtmachine, een Union, voor de som van 100.000 frank en begon voor eigen rekening te zaaien in de streek van Luik. Ik zaaide er ongeveer 30 ha. Het was geen goed jaar. Vroeg gezaaid weliswaar, maar door een aanhoudende droogte was het vlas zeer kort gebleven, dus weinig kilo's en korte vezels. Ik verkocht het voor een schamele prijs aan vader. Het volgende jaar zaaiden we voor ongeveer 70 ha in de Condroz rond Dinant en Hoei. Het was echt een rampjaar op alle vlakken. Het regende vanaf de slijttijd tot augustus. Dit was het begin van de vervalperiode, die een tiental jaar zou duren en tot de volledige teleurgang zou leiden. Het hoogtepunt was voorbij en de eerste tekenen van de aftakeling waren zichtbaar. Er waren wel nog ups en downs, maar niets kon de ondergang nog tegenhouden. Door die mislukte zaai en de lage prijzen moesten we voor het eerst een lening aangaan bij de bank. Het was echter maar een kredietopening van 200.000 frank, dus geen groot bedrag. Zodoende konden we het jaar 1955 doorkruipen. Het was een zeer goed vlasjaar, maar we hadden maar 50 ha gezaaid in de streek van Mons-Soignies.

Er werden geen investeringen meer gedaan en het onderhoud van het materiaal en de gebouwen werd uitgesteld. Er was wel nog een grote vernieuwing, nl. de mechanische binder voor het geroot vlas op de droogweiden. Paul en André kochten de machine en wij mochten die gebruiken mits betaling.

De vijf volgende jaren waren getekend door de vele vlassers - bijzonderlijk de jonge - die het beroep verlieten. Sommigen voor de leemplattenproductie, anderen voor de textiel en nog anderen voor de champignonenteelt. Ook wij moesten een andere uitweg zoeken door de hoge gezinslast en ons beperkt inkomen. Voor mijn broer Paul was dat geen groot probleem, want hij had de boerderij van zijn schoonouders. Voor mij kwam er plots een mogelijkheid als reiziger bij mijn schoonouders, want door het pensioen van Mr. Carlier

kwam zijn secteur vrij. Ik nam het aan als halftime job. Ik heb het zo gedaan tot 1960, maar dat was voor mij niet gemakkelijk in het begin. De eerste zes maanden verkocht ik alleen wat lusters voor de beginnende fabriek van mijn schoonbroer Armand Deknudt. In die periode hebben we nog enkele jaren dezelfde hoeveelheid vlas gezaaid en verwerkt, maar de fut was eruit en we ondergingen meer de toestand dan dat we geloofden in beterschap. Paul en André zochten ook een ander beroep maar verwerkten nog veel vlas, omdat ze financieel sterker stonden dan wij. Tot aan het einde van de fabriek hebben ze zelfs nog twee rootputten aan ons gehuurd. De prijzen bleven aan de lage kant, maar de uurlonen en algemene kosten bleven stijgen.

Het eerste jaar dat ik vertegenwoordiger was bij mijn schoonouders bewerkten we nog ongeveer even veel vlas als daarvoor. We kochten dan in de Westhoek via onze *facteur* (tussenpersoon) Abel Wydoodt van Gijverinkhove en in het Walenland via Decoster, Legrand en Fauconier, alle drie *facteurs* in Henegouwen.

Vanaf 1960 werd ik al langs om meer ingeburgerd in mijn nieuw beroep en verdiende er goed mijn boterham en dus begon ik mij te jeunen. Maar ik zorgde nog voor de bevoorrading van het vlasbedrijf met de verre gedachte om volledig terug te keren naar het vlas. Dit was achteraf gezien valse hoop, maar ik was zodanig gelukkig geweest in ons vlasbedrijf dat ik er moeilijk afscheid kon van nemen.

In 1964 kochten we nog wel vlas voor één rootput en de overige vier putten werden verhuurd aan twee andere vlassers en twee aan Paul en André van Jans. Maar er was een groot probleem voor die verhuur aan derden. Vooral ten opzichte van Paul en André omdat die huur werd verrekend in lemen, die zeer goedkoop waren.

Het huis van Dirk Benoit met links de kapel O.-L.-Vrouw van Fatima. Het woonhuis werd door Emiel gebouwd op de plaats van de oude hoeve van Frederic.
(A.L.D., foto van 15.11.2011)

Hoofdstuk X: De afbraak en uitverkoop van ons bedrijf

In 1970 zijn we volledig gestopt en begonnen wij met de afbraak en de uitverkoop van het rollend materiaal. Paul kon een paar wagens en de oude trakteur overnemen. De turbine, de stoomketel en andere machines werden verkocht als oud ijzer. De repelmachine verkochten we aan derden. Dat bracht bijna niets op, maar de gebouwen waren leeg en konden verhuurd worden aan derden. De gebouwen, in het bijzonder de grote schuur, konden we gemakkelijk voor een mooie prijs verhuren. Eerst aan Jacops en later aan André voor zijn snel groeiend papierbedrijf. De grote schuur werd afgebroken door de firma Destadsbader. Dit was in 1972, toen de kaderfabriek een nieuwe fabriek bouwde in de Industrielaan. De afbraak van de schuur werd dan gebruikt voor de fondaties van de kaderfabriek. Ook de roterij werd afgebroken door de firma Destadsbader voor de som van 300.000 frank. Maar het puin bleef er jaren liggen tot de afbraak van de zwingelarij en het huis van nonkel Achiel.

Sedert enkele jaren was ik eigenaar van gans de fabriek voor tweederde, omdat ik eertijds het deel van nonkel Achiel had afgekocht. Daarbij werd ik ook nog eigenaar van het deel van mijn broer Paul, want ik heb toen ook zijn deel afgekocht. De grond werd verdeeld onder elkaar met Paul en zijn twee zusters. En tenslotte ging de hangar met toegangen naar André en was de zaak definitief beslecht in goede verstandhouding.

Frans en Francine in hun tuin in de Braamakerstraat.
(A.L.D. foto van 12.08.2010)

Slot

Ziedaar beste familie en vrienden, ik ben aan het einde van dit lang verhaal van de stam Benoit en de vlasnijverheid gekomen met de opgang en de neergang van ons vlasbedrijf, welke dan toch ongeveer een 80 jaren heeft bestaan. Nu ik de gezegende leeftijd van 90 heb bereikt, kijk ik met weemoed terug op de gelukkige periode van mijn 15 tot mijn 45 jaar waar ik actief was in onze eigen vlaszaak. Het heeft dusdanig op mij ingewerkt dat ik mentaal altijd een vlasser ben gebleven. Om mee te leven met mijn vroegere vakgenoten zaai ik nog ieder jaar een kleine vlaschaard in mijn tuin waar ik veel genoeg in heb. Zal het vlas verdwijnen in Vlaanderen? Alleen God weet het. Maar nooit zal er een volk bestaan dat zo innig verbonden was met alles wat dit mooie beroep aangaat.

Frans Benoit

Deerlijk, 11 juli 2010

In de plaats van vlas, een groot ras!
Familiefoto n.a.v. het briljanten huwelijksjubileum van Frans en Francine
V.l.n.r. de families Dirk, Filip, Marianne, Jo, Thijs, Piet en Geert.
(Foto eigendom Sabine Deknudt van 02.12.2011)

ERRATA *Derlike* XXXIV, 2 (2011):

p. 45: lees **Jozef Vancauwenberghe** i.p.v. Roger Haerinck

p. 53, regel 2: lees **31** i.p.v. 11

p. 53, regel 9: lees **1968** i.p.v. 1908